

Angela Furtună

ELEGIILE DE LA STALINGRAD

Calea

In memoria sergentului Ion Furtună și a sergentului Gheorghe Furtună

Motto:

«Isus a răspuns: „Băgați de seamă, să nu vă amăgească cineva. Căci vor veni mulți în Numele Meu și vor zice: ‘Eu sunt Hristosul’ și ‘Vremea se apropie.’ Să nu mergeți după ei.

Când veți auzi de războaie și de răscoale, să nu vă înspăimântați, pentru că întâi trebuie să se întâmple aceste lucruri. Dar sfârșitul nu va fi îndată.”» (Luca, 21: 8-9)

«Războiul nu este o aventură. Războiul este o boală. Ca și tifosul» (Antoine de Saint-Exupéry)

I.

viața mea se întoarce acasă la Tine, Doamne,
și încep să înțeleg tot mai bine că
partea frumoasă din mine
e făcută din cuvintele prizate începând de la patru ani
citind cu voce mică
literele înghețate
din scrisorile trimise de la Stalingrad
de unchiul Ion
cu puțin timp înainte de a îngheța el însuși
rostogolind ușor
cerul rusesc
peste carnea sfârțecată

mă gândesc că e bine să nu ai alte jucării
decât mintea -
unii copii au învățat să citească pe cărți mirosind a fistic
eu pe scrisori îmbibate în scuipatul rece
al eroului necunoscut

abia acum deslușesc rostul renașterii
căci luminișul
virgin al vieții netrăite
începe atunci când morții tăi au ajuns la căldură
în timp ce frigul se mută
în forcepsul
ce te smulge din răzbunarea copilăriei
salvată de la ruleta despoților

II.

Doamne, de ce mi-ai dat mie totul, când eu nu ți-am dat decat nașterea mea și
partea mea de vină ?

de ce mi-ai dat mie liniștea Ta, când eu ți-am adus numai zbuciumul meu?
de ce, Doamne, m-ai ales tocmai pe mine, risipitoarea netrebnică, să drămuiesc
nădejdea celor alungați?

de ce m-ai chemat la Tine acum, când în sfârșit Te văd și nu voi muri?

III.

cum să faci, Ioane, lumină, viață și iubire, dintr-o cruce de cuie ?
te întreb pe tine, evanghelistule, după ce m-am lămurit că
eroii nu înnebunesc niciodată la fel ca oamenii obișnuiți,
ci se lasă străfulgerați de o iluminare ce vine exact când frica
lor de moarte sparge cu ciocul coaja subțire a iluziei
că viața lor nu e decât decât o umbră
ce strălucește
în haos

IV.

Doamne, cel mai mult Te voi iubi în clipa morții
atunci când zăpada va acoperi urmele
lacrimilor ce curg pe obrazul Madonei Prizonierilor –
numai că eu sunt ca Tine: nu știu să mor,
nimeni nu m-a învățat cum să dezertez din schema unui popor
condamnat la sinucidere

trebuie să știi că uneori nu Te iubesc,
nici mult, nici puțin,
ba chiar deloc,
pur și simplu Te urăsc, pentru că dragostea este un fel de groapă
comună

din care oamenii se ridică și se întorc la casele lor
dansând ca la nuntă
după ce gloanțele au fost culese de corbi –
iubirea asta e ca un drog ce înghite lumea
sau o vomită peste Styk
la Stalingrad ori la Woodstock

Doamne, ca să ajung să Te pot iubi precum în clipa morții mele
ar trebui să fiu singură cu Tine în condiția culpabilității
perfecte și să golim împreună toate mormintele
în care oamenii au fost îndesați ca un peșcheș –
hai, Doamne, vino la vorbitor și dă seamă
pentru fiecare vis de băiat ce și-a apărat țara,
pentru ca noi să rămânem întemnițați

V.

m-am îmbogățit, de fapt, atunci când m-am rătăcit
și când am înțeles că sfârșitul ființei nu e sfârșitul lumii,
căci am moștenit liniștea imensă a unui foc lichid
prin care sergentul Ion și evanghelistul Ioan
au început să-și aprindă candelă în noțile mele :
în fond, de la cei trimiși să scobească pustiul
cu baioneta în căutarea prispei părintești,
nu mi-a rămas doar binele pe dos, prin rău,
cât acea enigmă perfectă
prin rostul unui sacrificiu
și o frunză de laur pe care nu o culege nimeni

la fel ca ei, Socrate,
turnase întrebări fierbinți
pe gâtlejul unor statui,
consolând piatra cu înțelepciunea omenească:
am fost nu de argumente
ci de cutezanță și nerușinare învins

îi auzi, Doamne, cum înaintează
prin munte ca un ritm de însuflețire
ce răsună dincolo de viață,
acolo, unde întotdeauna este ceva,
atât de nemilos și de iubitor

VI.

dacă există un Dumnezeu al exilului
și acela nu ești Tu, Doamne,
atunci înseamnă că adevărata patrie a celui alungat
este vocea interioară care îl ține treaz
în neant

și totuși nu mai suntem decât noi doi în lume –
Tu și eu –
între adevărul meu și adevărul Tău
această pocitanie, care ne alungă și
care ne va elibera : pe mine, de moartea eternă
pe Tine, de povara de a fi singur

cu toți
pentru toți
și prin toți

e un drum al ghețarilor
ce alunecă prin sângele soldaților trimiși la moarte
cum sfinții în inima vulcanului
îmbrățișându-și fiecare vedenia
ca pe o mamă vitregă
din care se va mai naște o dată

atunci când auzi viețile noastre cum pocnesc ca niște
gândaci în buricul stepei, Doamne,
să nu ne cerți că ne-am rătăcit
și că suntem prea departe de casă
și prea aproape de nebunia Ta

VII.

puțin câte puțin, o prezență străină roade din sufletul tău
și scuipă resturile de parcă ar mânca semințe
iar cu timpul începi să-ți dai seama
că tot ce păruse a fi victorie
nu e decât un eșec
în timp ce sufletul ce ți-a rămas
nu-ți mai ține loc de patrie –
căci plin e ghețarul de cămile albastre
în deșert

oare ce ai simțit tu, acolo, încremenit precum Socrate
în propriul magnetism,
în zilele când au început să crească în jurul tău
grămezile de șei de cai fără cai
munții de mantale fără mâneci fără oase

grămezile de cizme fără picioare fără măduvă
mormanele de trupuri fără capete
mușuroaiele de ochi fără lumină
ungherele scobite în aur fără de raze
raze fără de soare
soare fără de nopți

ai început să numeri zilele așa cum veneau ele acum,
adică de la asfințit către răsărit
și nu de la răsărit către apus?
ai înțeles că ai ajuns într-un loc de unde nu mai
pornește niciun drum de întoarcere?

cum e atunci când
casa părintească, ființele sacrificate inutil, cuvintele și patria
nu mai înseamnă nimic
pentru că tu ai ajuns la capătul capcanei
iar tot ceea ce vezi în jur
sunt doar ochii mari ai lui Dumnezeu
bucuroși că tu te gândești la El
ca la un glonte ce nu mai vine

VIII.

viața mea este un fluviu
ce poartă înapoi spre casă
două sloiuri de gheață,
azi sergentul și evanghelistul sunt două animale duioase
prin care emoția trece ca o râmă

ca orice condamnare la moarte,
filosofia eroului necunoscut fusese simplă:
- *Moscova, dă-ne Basarabia înapoi !*
- *cum adică înapoi?*, lătra Stalin spre câinele credincios –
lăbuțele lui retezate de o palmă îi încălzeau perna
în noțile când desena închisori și se îmbăta cu vodcă

iar în jurul lui toată lumea se ruga
la diavoli
și își băga degetele pe gât

Doamne, duhoarea nu a ajuns încă la Tine
nici cântecul
nici capul lui Ion, când prin găvanele ochilor
calul i-a supt creierul și a rupt-o la fugă
numai cu trupul ce continua să crească în aer
precum o salcie în paradisul furat

la un moment dat, evanghelistul Ioan s-a oprit din scris
și i-a cerut comandantului să-l strângă în brațe
până ce sângele i se va opri din povestit:
*dacă ar fi trăit, frații mei ar fi avut bărbi
cu care și-ar fi împuns nevestele la ureche
fete care nu pot învăța să fie femei
decât luându-se la trântă cu zgomotele descrescătoare
venind din pământ
cum păpădiile ce răsăreau într-o singură noapte
direct din mitraliere și din gropile pline cu plămâni
pulsând ca niște vulcani noroioși*

- Doamne, unde ai fost, atunci când brazdele din jurul orașului
erau trase cu ghearele miilor de cadavre
puse să se târască singure spre rai
purtând în raniță țara greșită și iadul de pe pământ?

IX.

oricât de brav ai fi, judecând după numărul de morți
pe care i-ai salvat de la lipsa de ideal,
totuși ești făcut să rămâi singur și strivit,
nimic nu te poate face mai bun
decât complicitatea cu întunericul
petrecută cândva, în tinerețe, în timp ce pipăiai
limitele libertății jucându-te de-a călăul –
pentru că numai astfel, răfuindu-te cu păcatul tău,
poți cunoaște
arsura luminii și frica
de Dumnezeu
sau măcar frica de viață

războiul nu e doar o cale
de a suprima un adevăr colectiv
prin negarea lui
și nu prin uitare,
cât mai ales o luptă cu tine însuși
la capătul căreia nu te așteaptă nimic altceva decât
gloria de a venera cadavre –
dar niciodată nu vei ști cu adevărat
cine a murit, în realitate :
dușmanul, pentru că ți-a ghicit traiectoria,
sau tu însuși, când supraviețuiești cu trauma
de a te fi sinucis, de fapt, prin hipnoza
că tu ești celălalt

Doamne, aflu de la Tine,
există o bucurie de a ucide și o bucurie de a învia,
dar numai cel pe care l-ai înțărcat de la iubire
cum ai întoarce un prunc de la sânul mamei
va ști să nu greșească ținta –

atunci când ai făcut universul,
puteai, Doamne, să mai faci,
după lumea nevăzută și lumea văzută,
încă una, neștiută :
lumea războaielor purtate între oamenii
pe care nu-i mai poți ierta,
căci până și Tu nu știi întotdeauna leacul
nici dacă nu cumva nebunie a fost că ai făcut

omul înstrăinat de lume
ori mai degrabă lumea înstrăinată de om

X.

multă vreme te-ai gândit la pământul tău
ca la o femeie în călduri ce te va aștepta în fiecare noapte,
dar dintr-o dată toate pământurile s-au unit într-un năvod

Și au început

să fiarbă, în timp ce tu îți continuai drumul

hipnotic alături de toți ceilalți

bărbați –

femeilor voastre le-au rămas țara și goliciunea,

voi ați căzut din nălucă în pământ străin

trăgând după voi și lătratul

cât mai mulți pustnici într-o singură groapă

la căldură, de parcă uterul

fecioarei de pământ v-ar fi primit pe toți deodată –

locul unei dezgoliri

poate fi singura traumă la care ai fi putut renunța în clipa plecării,

îți spui,
dacă nu ar fi fost acel blestemat jurământ
că nu vei da niciodată înapoi

gemeni sunt
cel ce evadează și cel ce rămâne ostatic
nimeni nu-și dorește să plece încărcat
cu prea mult sine
precum o hartă a renunțării,
nici cu prea multă urâțenie
când în frica de moarte stă candoarea curajului—
eroul este doar o carne nouă
făcută din suflet
ca o abdicare de la trupul vechi și de la legendele corpului
în timp ce ordinul sună clar:
partea cea mai frumoasă a morții
începe acolo unde strategia victoriei
nu te lasă să ai îndoieli

Doamne, cu toate că am fost învățat să nu mă lepăd de numele Tău,
eu am ajuns să nu mă îndoiesc
de mine, de parcă Te-aș fi schimonosit,
căci dorul de casă a fost mai mare decât dorul de Tine
în clipa când am visat o femeie care lătra
din ce în ce mai aproape de mine, în ficat și în inimă

XI.

singură în cercul roșu de zăpadă
scormonind într-un pământ unde viitorul și trecutul
nu se întâlnesc și
nu leagă rod
doar o graniță subțire între omenesc și diabolic
trăiește azi ca și cum ai ajuns la țintă și ai devenit tu țintă –

așa am aflat că viața poate fi pierdută
în ambele sensuri
la fel cum uneori te întrebi unde este umbra ta de dimineață

și de ce este atât de greu să înaintezi mai departe
fără de călăuză,
ori la fel cum alteori te lași absorbit până la dispariție
într-un ochi străin
crezând că infernul poate fi părăsit cu un simplu refuz

pe front, omul învață să răstălmăcească rosturile dumnezeiești
de aceea cacealmăua se joacă la moarte, și nu la viață :
*trăiește azi ca și cum ai ajuns la țintă și ținta va veni spre tine
va ajunge la tine, va trece prin tine
și te va însămânța în hotarul dintre
ceea ce ai fi putut să fii
și ceea ce nu ar fi trebuit să ajungi niciodată*

există oameni care au murit numai pentru sine
dar amintirea lor a fost mereu slăvită
iar învierea adunată picătură cu picătură
cum untdelemnul în candela urmașilor -
dar există și oameni ce mor fără încetare
mai întâi secerați de gloanțe
în numele unui coșmar,
iar după aceea uciși din nou,
ori de câte ori li se refuză dreptul la pomenire
căci bezna și tăcerea nu-i lasă să adoarmă

singură în cercul roșu de zăpadă
când sergentul Ion s-a întâlnit cu evanghelistul Ioan
și amândoi au pierit în aventura liniștii la Stalingrad :
sunt oameni în care trecutul se întoarce
cu variațiuni la o temă dată

cum o epidemie istorică de nebunie –
prin aceeași rană
viața intră și iese
urme nevăzute rămân în așteptarea
pașilor ce scriu adevărul călătorind prin neadevăruri
*trăiește azi ca și cum ai ajuns la țintă și ținta
nu mai poate răzbate dincolo de adevărul tău*

XII.

*înfricoșător lucru este să cazi în mâinile
Dumnezeului celui Viu*
și să nu simți când răul te ademenește la glorie
ca la grăunțele de aur,
dar cu timpul te substituie cu frigul lui, prin care trebuie
să treci ca și cum ai intra într-un tunel unde inima ta încetează să bată
dar începe să-ți șoptească :
să nu vezi
să nu auzi

să nu guști
răul făcut ție de alții
doar răul făcut de tine celorlalți să te îmbrățișeze
etern viu în căldura lui de animal ce se hrănește
cu sufletul tău sălbatic

Doamne, păraii mai mult obosit decât infinit
înainte ca oamenii să se împace cu tăișul drumului lor
la Stalingrad,
și cu rugăciunea rostită înainte de a se rătăci de Tine,
când le-ai promis
că nu vezi
nu auzi
și nu simți spaima lor, spunându-le :
a Mea este răzbunarea
Eu voi răsplăti
tot ce a trecut prin voi

și atunci am înțeles începutul
prin acel sfârșit
când oamenii mai întâi se împacă și apoi se lovesc,
cântând –
m-am gândit că a existat un filosof ce a dorit
să scoată poezia tânguitoare din Cetate
și nu a reușit,
la fel cum a existat un Dumnezeu care a vrut
să scoată tânguirea pământului din
istoria poporului meu

și nu a reușit

XIII.

de ce, Doamne, pe când eram amândoi doar
mortăciune și drog,
ai făcut legile acestea despre hrana dragostei,
unde numai cel ce se îndepărtează de casă
va deveni fiul risipitor
în el somnul și veghea vor țâșni
prin aceeași lacrimă?

din puținul ce nu ți se întâmplă Ție dar se întâmplă

oamenilor,
mereu va fi sacrificată o viață
sau o armată de năluciri va pieri,
pentru ispășirea păcatului străvechi
când focul a fost furat din cer,
pământul a fost stors din fântâni,
hotarele curmate din harta strămoșilor;
iar înapoi vor fi aduse doar cuvinte noi
cât să lumineze oamenii
pe dinăuntru ca niște orbiri afrodisiace

nu lăsa trupul meu să se fărâmițeze
la fel ca grădina mea,
nici pământul să se strângă în jurul meu ca un uter
de piatră,
nici îngerul să treacă prin mine
mai înainte de a Te fi văzut
așa cum ești, atunci când plângi de dorul unei patrii tăcute

*fiecare om a trebuit să devină o pietricică
din pavajul de la Stalingrad
și toate astea s-au întâmplat pentru că
iubirea și frica Ta au devenit gloanțe
în mâinile noastre*

patria interioară mă atrage ca un miracol
din care explodează toate patriile pierdute
de ceilalți fii risipitori,
dar oare nu ai făcut Tu, Doamne,
din copilăriile noastre niște crize de singurătate asistată
ce anesteziază soldații și poeții când se rătăcesc de Tine
în timp ce se încred în puterea vindecătoare a nimicului?

XIV.

au fost momente când Eclesiastul
umbla cu venele tăiate la Stalingrad
însemnând drumul pe care vom ieși din cerc
dar nu erau decât amintirile ce vor veni după noi
să ne dezgroape peste un secol
și așa am știut, Doamne, că Tu ne lași cuvintele
pentru a sângera în răni străine
ne lași trupul pentru a deruta dușmanii
ne lași mintea pentru a ne sinucide
ne lași inimile pentru a auzi vocea strămoșilor
ne lași iscoada pentru a crede că avem un înger
iar în clipa când ne îndrăgostim de o femeie fără chip

îl regăsim pe sergentul Ion îmbrățișându-l pe evanghelistul Ioan,
de fapt o cenușă fină în juru-le
când adânciți cu fața la cer,
ei se pierd în perfecțiunea patriei pierdute
într-o capsulă de timp

îmi spun că vindecarea prin iubire
e un joc pentru care trebuie să rămâi viu
în povestea pe care frații o vor numi nemurirea lor,
când păsările intră în mine la Stalingrad
sau mai degrabă când în mine, Tu, Doamne, îți sapi o nouă tranșee

XV.

Doamne, tot ce simt acum e bucuria capcanei
prin care gândurile mele nu mai pot zbura
dar încă Te inventează
așa cum mă amăgeai, pășind în locul meu
ca un animal hrănit
de mâhnirea mea

tot ce mi-a rămas de la Tine a fost farsa
că voi mai încăpea cândva în trupul pe care
mi l-ai țesut din
absența firului de fum
lipsa unui râu de miere,
dorul de pâine caldă,
lucruri pe care mi le aminteam pe drum
verigi de lanț
căci prima dată plecat din satul natal pentru a deveni
în imensitatea stepei
un punct
ce va fi repede acoperit de pleoapa Ta

astfel m-ai aruncat printre cei ce împușcă
oglinzi
purtați de iluzia că deschid ferestre
că storc putreziciunea
că inventează mize
ori că rescriu hărțile unui sacrificiu
deși realul mi s-a părut întotdeauna o toană de-a Ta,
Doamne,
căci nu trăim niciodată în prezent
ci numai în vremea profețiilor Tale
făcute din grămezi de nimic și de nepăsare
ce fumează în miezul fără destin al războiului

XVI.

după ce m-am simțit captiv în toate clipele
vieții mele,
sunt pe cale să mă convertesc la timpul Tău, Doamne,
pentru că eu nu mi-am regăsit țara
nici după ce am murit pentru ea
nici după ce am înviat pentru dușmanii ei:
cruzimea Ta m-a preschimbat în țap priponit
cu spatele la Volga
când ai venit și mi-ai luat

mai întâi ochii
apoi nasul, buzele și limba
iar la urmă auzirea muzicii
pe care o cântă neliniștea mea
contemplând eternitatea ca pe o stare de fugă –
și oare de ce, în lipsa Ta,
fiecare mort ce mă unge azi cu privirea
cum un mir sălbatic
iese din mine mai aventurier
și sinucigaș
săpându-și în mintea mea o iesle sublimă
pentru vremea când va învia?

numai în exil am înțeles că am ceva de apărat
pentru că atâta vreme cât timpul înseamnă sânge
eu nu mai sunt decât o scânteie ce străpunge întunericul de acasă:
e doar un fel de a mă zbate în năvodul
plin de prizonieri
ce-și trag după sine, ca pe urmași, gropile comune
și nostalgia cuvintelor rostite în limba unui pământ
furat din leagănul lui

XVII.

Doamne, ce crud ai fost cu fiecare ființă făcută de Tine
și cât de mult i-ai iubit pe cei ce știu să plângă
atunci când sunt fericiți ! –
cele mai multe războaie le-ai purtat cu
oamenii, și întotdeauna Tu ai crescut din zbuciumul lor
precum iese umbra sătulă din mațul zilei

nu mă plânge Tu pe mine, Doamne, precum m-a jelit mama
atunci când Ioan evanghelistul i-a scris că sergentul Ion
a dispărut la Stalingrad :
mie mi-a fost ușor să intru în gheață, în pământ
apoi în piatră și în stânci
ca un bot de înger ce scurmă după Tine,
căci nu există durere în susurul de șoapte
din care va crește iarba neuitării,
dar viu am rămas în acel vierme ce s-a întors
din pământ străin în pământul patriei mele

nu mă plânge Tu pe mine, Doamne, cum m-a spulberat
pe mine vântul

nu mă plânge Tu pe mine, Doamne, cum m-a spulberat
pe mine soarele

nu mă plânge Tu pe mine, Doamne, cum m-a spulberat
pe mine cerul

nu mă plânge Tu pe mine, Doamne, cum m-a spulberat
pe mine apa

nu mă plânge Tu pe mine, Doamne, cum m-a spulberat
pe mine focul

nu mă plânge Tu pe mine, Doamne, cum m-au spulberat
pe mine stepa și vulturii

nu mă plânge Tu pe mine, Doamne, cum m-au spulberat

pe mine norul și căteaua raiului

pe Tine plânge-Te-voi, Doamne, căci ai ieșit
învins din încheștările noastre,
precum tăișul nevindecat al cicatricei
atunci când fiul își străpunge tatăl
cu lacrima ascuțită

XVIII.

- ziua când a nins cu fulgi roșii

în ziua când a început să ningă
am visat iadul și am coborât în el
mi-am adâncit mâinile în răni
scormonind după zăpadă
erau ghiociei ce creșteau direct din gâtlejul lupilor

o, dacă nu atingi moartea
ca pe o doică ce-ți leagănă
trupul;

o, dacă nu-i sugi sfârcurile
cu muzica blândă a putreziciunii tale;
o, dacă nu atingi buzele ei uscate
cu limba umflată de sare;
o, dacă nu înveți să o dezmierzi
cu daruri și afurisiri,
atunci ești doar o corabie plutind în derivă
pe o mare ce nu există

pașii mei măsoară azi numai dâra încercuirii
distanțele interioare
dintre cercul de irosire
și cercul de tristețe
sunt un pelerin ce se cațără
pe o scară de argint

sprijinită de cerul dispărut în timpul bombardamentelor

i-am scris mamei o scrisoare
cu creion chimic înmuiat în sânge
căci primul lucru pe care l-am pierdut la Stalingrad
a fost scuipatul:
mamă, atunci când te va cuprinde frigul
să știi că a început să se stingă stirpea noastră
ca un clopot ce nu mai aude șoapta lui Dumnezeu,
iar dacă focul te va încinge
să știi că am ars de dogoarea unui înger

XIX.

*cele 7 fericiri de la Stalingrad, încredințate de sergentul Ion evanghelistului
Ioan*

1. fericiți, cei ce simt totul
ca și cum în ei
ar fi pustiul !

când moartea se apropie de mine
și vede că sunt ca ea

singură se bucură și fuge

fericiți, cei ce simt totul Unul,
mai bun în moartea luminoasă
decât în viață,
a lor fi-va Învierea !

2. fericiți cei ce au lumea lor!
o inimă bate înafară
o inimă bate înăuntru

fericiți cei ce privesc în oglindă
și nu văd nimic,
mai deplină e trecerea lor
prin Tine, Doamne !

în celaltă lume nu sunt gropi comune
doar o gură plină cu pământul
în care mama a pus o icoană
și a vărsat o lacrimă

fericiți, cei ce sunt trădați
de oameni și nu de lighioane,
al lor va fi miezul împotrivirii

3. fericiți, cei plini de nădejde!
din sufletul lor
va ieși
moartea cea tânără
să-și spele picioarele

strigând:
- nu vei arde niciodata, Ierusalime, de dorul sângelui meu
ca iarba va miroși
nădejdea !

4. fericiți, cei ce mor
înaintând printre îngeri!
nimeni nu le va lua
adevărul din priviri
în clipa când își vor revedea
țara promisă

fericiți, cei ce urcă
pe scara de argint
la Măicuța cernită !
ale lor fi-vor trupul și sângele
cuvintelor

fericiți, cei ce au cuvinte
în loc de inimă
și cântec în loc de minte !
îl vor vedea pe Dumnezeu
și nu vor muri

5. fericiți, cei ce așteaptă lumina
în inimile lor înghețate!
clipa morții
nu-i va secera
arsura cuvântului
nu-i va nimici

6. fericiți, cei neauziți!
în muțenia lor ard cuvintele rămase după dezgheț -
cu acest foc nevăzut, rupt din cer,
mă întorc la oglinda mea

când moartea se apropie de mine
și vede că sunt ca ea
singură se bucură și fuge

7. fericiți, cei ferecați în privirea îngerului!
când moartea va veni asupra lor,
vor fi Lumină și Adevăr!

XX.

am fost întotdeauna omul silit să bea otravă
adică tot ce mă ajută să-mi intensific identitatea
și să zbor, precum Socrate, spre copilărie –
să mor în minciună?
să pier în prefăcătorie?
să mă opun aparențelor sau să scriu istoria
prin împotrivirea mea?
- am ajuns la Stalingrad călare pe un vultur,
am înflorit acolo împreună cu un popor risipit
din care nu a mai rămas decât Pruncul Mântuitor,
gândul mă poartă, de atunci, spre vest, înapoi peste Volga,
peste grâнар și peste Nistru, peste Prut și peste Cotnar
până la zidul rămas în picioare după cutremur:
dintr-o fotografie spânzurată strâmb în cui alături de ștergar
un soldat își privește curtea plină de vulturi morți

la un moment dat, drumul mi-a străpuns
diafragma și am înțeles că-și va continua singur călătoria
către un pământ ce nu era al meu –
într-o noapte, am ieșit din plăsmuire,
sufletul lumii mele visa prin mine
că țara îi se întoarce în suflet
la fel cum zborul își desenează singur
un cer în inima demonului

elixirul fals,
vrăjitoarea ce face să bată inima din Madona Prizonierilor,
sintaxa blestemului din psalmii de laudă:
toate astea sunt eu, Doamne, atunci când mă întorc la Stalingrad –
dar, spune-mi, Tu ce ești
și, mai ales, oare ce știi Tu să faci,
atunci când nu mai poți să faci oameni la loc
din copiii tatuați de vii cu clonțul morții ?

XXI.

l-am ucis pe Iov în joacă
dar nesfârșită este călătoria de la mine pînă la Iov cel viu
căci la început am vorbit vrute și nevrute
dar la urmă m-am smerit și am tăcut
ca să nu răstorn judecata și să nu par eu cel drept
atunci cînd desfac un om în două jumătăți de adevăr
unul al luminii, unul al întunericului

o pasăre mi s-a așezat pe frunte

și mi-a șoptit să zbor degrabă înapoi
la Prut și la Iordan
căci venise vremea când pământul avea să fiarbă
în creierul meu
iar botezul să gălgâie în venele mele,
o, de ce am crezut că pasărea aceea e doar prefăcutul Leviatan?
de ce nu mi-am ascultat inima și nu am intrat în cântecul ei?

până la beciurile orașului Stalingrad
fiecare om căzut odată cu mine avea și moartea lângă el
certându-se și îmbrățișându-se,
la fel cum păpușa prinde viață
atunci când se îngână ziua cu somnul unui copil secret,
doi gemeni purtați în raniță
lângă pâine și lângă apă

toate acestea le-am văzut cu ochii mei,
le-am povestit
deși nimeni nu a vrut să asculte,
le-am tălmăcit, deși nimeni nu mai crede în presimțiri,
le-am desenat pe pietrele aruncate în mine,
le-am păstrat lângă amintiri deși nimeni nu vrea
să scrie simfonia sufletului pierdut prin uitare,
astfel am devenit Răscumpărătorul cel veșnic viu
al morților mei fără de candelă

XXII.

m-au îngropat de viu și mi-au spus că sunt prea-bunul sacrificat,
bun și nebun am fost, dar am învățat în cămașa de forță
a pământului străin să spun adevărul și cu el să mă vindec
iar răstignindu-mă de țara mea furată, am ales rănile voastre
ca pe o limbă de exil vorbită la Stalingrad
de sergentul Ion cu evanghelistul Ioan:
căci voi, care aveți impresia că lumea de-abia începe,
trebuie să învățați de la străbuni că aici, în Estul înghețat,
legea o fac
căpeteniile, urlatul de tribună, propaganda,
dragostea pentru trădare și pentru abandon, măcinarea vecinilor,

și astfel viața voastră nu mai e decât o cerere de autonomie
caligrafiată de heruvimii unui eșec colectiv

m-am simțit abandonat și aici, și dincolo,
m-am simțit părăsit și în țara mea,
și în casa mea, și în mărturia mea neauzită,
și în clipa de acum, și în trecutul risipit,
dar și în chilia câmpului de luptă
unde reliefurile sunt formate din inamici simbolici
iar Dumnezeu nu apare decât ca un abur ce iese pe gura
muribunzilor în serile de noiembrie -
și totuși am avut inimă să las păsările să se încălzească în mine
și totuși am avut suflet să vă apăr lașitatea
și totuși am avut răbdare să vă populez timpul
cu o heraldică veche de care habar nu ați avut
dar care vă aparține mai ales vouă, cum o mamă condamnată
să nu-și vadă niciodată pruncii la față

sunt o ființă hipermnezică, i-am spus evanghelistului,
îmi amintesc toate poveștile din care m-am născut
pentru că din ele este făcută și moartea mea -
îi cunosc pe toți oamenii care au ajuns aici înaintea noastră:
din picătura lor, un ocean aproape sec
în căutarea timpului prezent

XXIII.

oricâte pământuri aş fi văzut în lunga mea călătorie,
am ştiut că va veni clipa când nu voi mai măsura decât
firimitura
stropul
lutul din palmă cu miros de *acasă*,
timpul dinafara minţii,
spaţiul dintre extaz şi nebunie –

fiecare parte din mine a plecat să se întâlnească
în stepă
cu cioburile unei lumi orânduite să mă atragă
suficient de aproape încât singur să mă zdrobesc
de un zid de cuvinte ce își pierdeau sensul
la fel cum păsările îmbătrânind ajung să zboare
din ce în ce mai jos
până ce încep să scurme și să sape
șanțuri pentru a-și fereca în ele ochii –
prea târziu am înțeles că adevărul nu poate fi căutat
decât în sufletul pierdut
dar niciodată nu ești liber să nu alegi

erau *acolo* atâtea forme de zbor,
o! și câte amintiri din viețile pe care
fie și recuperate de la dușmani
nu le-am meritat
și nu le-am înțeles
căci fără trecut și fără viitor
în speranța că istoria se va lăsa
măcar o dată îmblânzită

astăzi apar în fotografii unde purtam arme
în loc de aripi,
deși eu nu-mi mai amintesc decât că înaintam prin zăpadă
orb și desculț

și nici măcar moartea nu mi-am privit-o în ochi,
și nici măcar copilul nu mi l-am presimțit,
căci tot ce vedeam de jur împrejur
era țara mea pierdută
precum în ceruri
așa și pe pământ

XXIV.

acum mormintele noastre sunt goale
ca niște găvane de ochi ce văd fără să se lase văzuți

când nu mai există nici *acum*, nici *aici*
doar eu și clipa când focul s-a abătut asupra noastră:
mi-am auzit oasele troznind
pielea crăpând
plămânii șuierând
inima fierbând
cărțile de rugăciune curgând pe râu ca un pod plutitor
ce ne ducea înapoi acasă

nu ne-am răzvrătit niciodată împotriva slăbiciunilor noastre
nici atunci când am înțeles că aveam să murim năpraznic
precum apostolii
căci Petru a fost răstignit
Andrei a fost răstignit
Matei a fost aruncat într-un cazan încins
Iacov a fost spintecat cu un cuțit
Simon Zelotul a fost răstignit
Filip a fost spânzurat cu fața în jos
Iacov al lui Zevedeu a fost măcelărit
Iuda Tadeu a fost ucis cu săgeți
Bartolomeu a fost crucificat
Toma a fost luat la țintă pentru întrecerea cu arcul
Matia a murit în chinuri
numai Ioan Evanghelistul a apucat să treacă
lin din somnul de noapte în somnul veșniciei
visând la moartea mea pe lemn

și nu am știut când s-a lăsat năvodul asupra noastră
prinzându-ne în laț,
și nu am știut când șarpele ne-a mușcat

tocmai atunci când îl crezusem îmblânzit,
și nu am știut când pasărea văzduhului
a împrăștiat lumii vorbele noastre,
și nu am știut când vântul ne-a dezlegat
de lanțul animalelor turbate,
și nu am știut când noaptea ne-a umplut
cum fericirea că rugul aprins din viețile noastre
va rămâne de veghe
asupra vieților voastre

căci toate sunt deșertăciune
și omul înstrăinat, și patria lui furată
trecând de la o beznă la cealaltă
cu bucuria învierii

XXV.

bucură-te, mamă
viața mea este rugăciunea mea
pentru tine –
bucură-te, tată

viața mea este rugăciunea mea
pentru tine –
bucură-te, copile
viața mea este rugăciunea mea
pentru tine,
dar iată cum chipul lumii acesteia trece
prin mine către voi,
dar iată cum chipul lumii acesteia trece
prin mormântul meu de la Stalingrad

m-am simțit întotdeauna iubit
chiar și atunci când am primit în taiga
de Crăciun în dar
moartea mea de copil
ce încă nu s-a născut

mirarea că sunt atât de viu
chiar și atunci când stau la picioarele crucii
precum Maria
Madona Prizonierilor
și nu mai călătoresc decât cu gândul spre patria
pe care nu o voi mai revedea niciodată,
locul meu de acasă
unde mama și tata
mi-au cioplit leagăn de erou –
când voi fi coborât,
îi voi trage după mine pe toți

tot ce am făcut a fost să mă îndepărtez
de lumina din omul trupesc
și să mă apropii de cuvântul
care îl descompune în Fii –
când voi fi înălțat,
îi voi trage după Mine pe toți

XXVI.

nu vouă,
ci universului am vrut să-i dau trupul meu la Țârîțin
împrăștiat către Răsărit
împrăștiat către Apus
împrăștiat către Miazănoapte
împrăștiat către Miazăzi
ca o făină dulce de nuntă

după ce am ascultat Predica de pe Muntele Măslinilor
și tot mi se părea că aud o doină țărănească
ieșind din aburul ce mă ridică
peste urâciunea pustiirii
acuma mi-i moartea copilă surdă
acuma mi-i iarba crudă
unde calci
urmă nu faci
unde șezi
urmă nu vezi

nu va trece numele meu cutezător și singur
ca o piatră în ochiul fântânii
ca o floare roșie în câmpia arsă
ca o suflare de urs peste regină
când izvorăște tăcută mierea cuvintelor
cine mă prinse cătană
la moarte n-aibă pomană
că pomană el și-a dat
când cătană m-or luat
cine mă prinse de cap
la moarte n-aibă colac
căci colacul el și-o dat
când de cap m-o tuturat

nu va trece neamul acesta până nu se vor împlini dorințele sale
nu va trece istoria acestui vis până nu se va întoarce
acasă izvorul adormit într-o vale pustie
căci eu mă duc, codrul rămâne
frunza plânge după mine
și vine oastea ca mâine

nu vouă,
ci țării mele am vrut să-i dau trupul meu la Țarîțin
împrăștiat către Răsărit
împrăștiat către Apus
împrăștiat către Miazănoapte
împrăștiat către Miazăzi
cum o cenușă de nuntă

XXVII.

recunosc, am știut să fac abstracție de prezent,
suficient de disperat și de încrezător
în realitatea ce se vede prin fereastra mitului –
am știut să abandonez complicațiile
ce pot apărea atunci când scrutezi privirea oamenilor

aleși să moară în locul tău –
am înțeles de ce mărturia evangheliei a avut un punct de plecare:
mormântul gol –
am priceput că prin mine se va întoarce Dumnezeu acasă
în frescele de la Voroneț
la ceasul când bătrânii fac fânul iar grădina de fum
înflorește sub tălpile femeilor –
și toate astea le-am văzut aievea
când soarele ba se ascundea ba se repezea asupra mea
ca Pasărea Calandrinon
însoțindu-mă pe drumul spre Stalingrad
crezând că voi ajunge la Ierusalim
ca să învăț cum să fiu și vânătorul și fiara

sunt atâtea cetăți prin care am străbătut
și niciuna nu a căzut cu totul din picioare
prin ziduri de țipăt omenesc
dă-mi Doamne, sufletul meu
și mi-l bagă în sânul Tău
ca să scap de răutate
și de grea streinătate
și de-acum până-n vecie
Mila Domnului să fie

acuma stau deasupra voastră
iertându-i pe toți
și atârni de firul poveștilor cu eroi
cum un păianjen
de pânza unui timp neînțeles

XXVIII.

prin lemnul troiței curge azi sângele meu
către frunzele de laur
și nu mai sunt nici necunoscut nici nerecunoscut
sunt doar o pasăre cu aripile pe dinăuntru
la ceasul învierii;
mai întâi voi muri și apoi voi trăi
iar după liturghia torturii

orice mi se poate întâmpla
odată ce am intrat în timpul dintre Cer și Infern
dar mai ales atunci când am simțit o întârziere a cerului
în inima mea
apoi o creștere a cerului în mintea mea
și o fărâmițare a cerului în trupul meu

am știut că m-ai luat în brațe, Doamne,
când s-a pornit fierăstrăul fulgerului
retezând copacii și munții
căci nu mi-ai lăsat sufletul pradă dușmanilor
doar numele încredințat unui astru nebun
precum un rob ce ară ogorul hoțului de țară
la Stalingrad

XXIX.

Doamne, fă în așa fel, încât ultimele gânduri să-mi fie
ușoare cum velele unei corăbii
care străbate prin oceanul de trupuri la Stalingrad
ajungând la templul din Delfi
unde toate formele vizibile

vorbesc despre frumusețea morții
dar se opresc la limita dintre fapte și duhuri
precum armonia soarelui rostogolit de
Apollon spre apus și de Dionysos către răsărit –
căci mai departe sunt popasurile cu îngerul păzitor
și formele invizibile
când mă păzesc pe mine de mine
și pe Dumnezeu de asuprirea mea –
*de-a dreapta sufletului meu celui ticălos să te văd stând,
luminat și blând, pe tine, ajutorul și folositorul meu,
când va ieși din mine cu anevoie sufletul meu,
și izgonind pe amarii vrăjmași, care caută să mă apuce*

tot ce am văzut acolo aș fi vrut să uit
și nu am putut
la fel cum din sămânță de om nu poate ieși decât tot om
din ramură de brad tot brad
din aripă de vultur tot vultur –
*avându-mi eu trupul mamă, iar noroiul tată și țărâna strămoș,
prin înrudirea cu acestea, la pământ neîncetat caut;
ci dă-mi, ajutorul meu, ca fără frică să mă uit vreodată și în sus la frumusețea
cerului*

o, frumusețea cerului nostru
când se deschide și e plin de frați ce-și caută frații
*a nu ști nimic unii despre alții e o greșeală;
a ne ascunde unii de alții e un mare păcat;
a ne despărți unii de alții este o crimă*

eu am ajuns aici
bucuros clipind în ochiul urmașilor mei
și am așteptat mai mult de la moarte decât de la viață
în numele Tatălui, al Fiului și al Țării mele

XXX.

patruzeci de ani i-au trebuit lui Moise
călăuzind în deșert poporul
cât să se scuture de mireasma sclaviei
și să respire duhul libertății
dar a murit Moise, robul lui Dumnezeu, pe muntele Nebo,
după cuvântul Tatălui ceresc
și a fost îngropat în vale, în pământul Moabului,
în fața Bet-Peorului,

dar nimeni nu știe mormântul lui nici până în ziua de azi –

și era Moise de 120 de ani, când a murit;

vederea lui nu slăbise și tăria lui nu se împuținase.

o viață de om și încă o viață
mi-au trebuit pribegind prin Stepa Calmucă
în vizitarea divină
prin care durerea mi-a zdrobit inima de carne
turnând în loc trăsnetul
tenebrele
și abisul
adică toate miracolele ce țin loc de părinți –
pe malul celălalt al Volgăi
îmi vedeam copilul zbatându-se
lăsându-și moale mâna în palma lui Dumnezeu
în timpurile *acelea*,

când sufletul de sclav prindea a se îndepărta de miezul meu
precum cântecul de fluier și cântecul de șofar
împletite deasupra deșertului,
ziua în aburi de diamante
noaptea în cununi de foc –
iar în tot acest timp mi-am văzut sufletul de sclav
cum se ridică
prima oară deasupra mea ca un năvod
a doua oară cum o cunună de nuntă
a treia oară cum o armură de soldat

Doamne, de ce mi-ai dat timpul tău drept busolă
în cautarea pământului pierdut,
dar nu mi-ai dat deșertul lui Moise
prin care
copilul meu se naște ca scut al timpului meu?

XXXI.

Botezătorul

au fost vremuri când numai cel ce moare
se poate adăuga poporului său
ca o avangardă a nașterii
și nu a stingerii sale

astfel a călătorit creștetul meu descoperit
pe sub cer –
astfel a săpat
în mine creștetul meu acoperit
cu amintirea celor din viitor –
astfel am sângerat singur și nemângăiat
în venele unui neam amnezic

          așa a fost nașterea mea la Țarișin
după ce trupul meu a luat-o către Răsărit
          chemat de o candelă înșelătoare,
iar capul meu a luat-o către Apus
          rătăcind după moarte precum
          Ioan Botezătorul
          cu toate cele trei aflări ale capului său
prima oară la muntele Eleon de la Ierusalim
          a doua oară la Emesa
iar a treia oară la Constantinopol adus de la Comane de Sfântul Ignatie

au fost vremuri când numai cel ce moare
poate fi botezat
          cu numele poporului său
ademenit în pribegie de tine, Doamne,
Cel ce ne dai înapoi cuvintele prin care
am învățat să renaștem în tăcere

XXXII.

mai înainte de a ne rătăci în deșertul de gheață
am poposit la fântâna Basarabiei

neștiind cine este umbra care se deșira deasupra noastră
ca o ciutură flămândă
când se ridică la lumină
în timp ce noi ne prăbușim

adâncul ca o haină este veșmântul
scrisorilor noastre către cei ce ne vor găsi
aici
în oasele albite ce bat toaca sub pământ
ca niște cuvinte ce au cântat
și au povestit
până nu s-a uscat sângele
filigran la îndepărtarea de casa vieții noastre
și la apropierea de casa morții noastre –

atât de străini am ajuns
unii de alții
în monumentul unui limbaj ce ne-a rupt de sufletul
matern,
încât noi am devenit trauma copilăriilor voastre
petrecute în minciună
precum un anti-erou ce nu se poate naște
până ce voi nu vă veți recunoaște vina
de a-l fi părăsit

am fost aidoma Sfântului Francisc de Assisi
semințe ce cresc în fructul durerii
cinci stigmatе duse mai departe de un trup
în care răzbate doar freamătul răsăritului,
dar v-am dat vouă rănilе crucificării noastre
și exilul apărătorului de destin :
ca niște copaci să vă purtați rodul la cer
jertfă
chiar și atunci când vi se va lua
puterea de a vindeca viitorul prin trecut,
dar vi se va da în loc darul
de a atinge prezentul cu o inimă împăcată

XXXIII.

ce fel de mort am fost atunci când am murit și pentru voi?

ce fel de mort am fost atunci când am greșit și pentru voi?
ce fel de mort am fost atunci când am înviat și pentru voi?
ce fel de mort am fost atunci când v-am cerut iertare
pentru că nu v-am lăsat să visați mai departe,
atât de vii și de adormiți?
căci viața este făcută ca să privim lumea
iar moartea este făcută ca să vorbim cu Dumnezeu
despre adevăr și despre destin

încep să înțeleg tot mai bine că
partea cea mai frumoasă din mine
e miezul din poveștile morților mei de la Stalingrad
citite cu voce mică
de unchiul Ion și de evanghelistul Ioan
cu puțin timp înainte de a se preschimba în litere
rostogolind ușor
cerul rusesc
peste carnea sfințită

mă gândesc că e bine să nu ai alt mormânt
decât mintea în care se adună
poveștile celor sacrificați
în locul tău -
unii copii au învățat să citească pe cărți colorate
eu pe scrisori îmbibate în scuipatul rece
al eroului necunoscut

abia acum deslușesc rostul nașterii mele
în captivitatea istoriei :

doar luminișul
virgin al vieții netrăite
începe atunci când poporul tău
își poartă poeziile pe brațe deasupra capetelor
ca pe niște trofee de război—
căci dacă n-ai trecut încă prin moarte,
să treci,
precum soldații,
cu ochii deschiși și inima neprihănită,
prin infern